

Præterea si dato, sed non concessio, quod aliqua defamatio delicti probata esset contra accusatos, etiam si in contrarium nihil probatum fuisset in specie, illa tolleretur per probationem bonæ famæ factam ab illis, secundum Alexand. consil. 14. num. 8. vol. 3. & tenet optime Aufer. decis. Capella Tholosan. 379. gloss. fin. & bene Thom. Grammat. consil. crimin. 37. ad fin. num. 23. & 24. & consil. 38. num. 16. 17. & 18. & consil. 44. num. 4. 5. & 6. & vot. crimin. 3. num. 27. & 28. & Hippolyt. consil. 74. & idem in præf. §. diligenter, num. 195. 196. 197. & 199. & in d. vers. sic plurimum, num. 153. & Roland. a Valle consil. 16. num. 24. & duobus sequentibus lib. 1. vbi concludit, reum esse hoc casu absolvendum, etiam si esset contra eum indicium sufficiens ad torturam: quod hodie expresse approbatur in l. 26. tit. 1. part. 7. ibi, e si las pruenas que fueren dadas contra el acusado, no dixessen, e testiguassen claramente el yerro sobre que fue fecha la accusación, y el acusado fuese home de buena fama, deue lo el sugador quitar por sentencia.

Minus obstat asserere, quod ob grauitatem huius delicti & quia noctu successerit, possit probari indicium & argumentis: quoniam ipsa deficiunt in præfenti casu, nec mandatum præsumitur, ut supra est dictum. ¶ Sicque remanet in suo vigore l. fin. C. de probationib. disponens, probationes in causis criminalibus debere esse luce meridiana clariores: cui consonat d. l. 26. tit. 1. part. 7. & l. 7. tit. 31. part. 7. & l. 2. tit. 14. part. 3. & l. 8. eiusdem tit. & l. 10. tit. 11. part. 3. quia satis est, nocentem impunitum relinqui, quam innocentem damnare, ut in l. absentem, vers. satis, ff. de pen. est optimal. 9. tit. 31. part. 7. ¶ Item, si in crimine etiam enormi debent probari solemnitates, quæ in aliis criminibus, & constare reum esse vere delinquentem, ut probat Thomas Grammat. vot. 34. num. 23.

Nec contra Dominum Christophorum aliquid probatur eius, cuius accusatus, indicium, præsumtio neque inimicitia, ipse vero probat amicitiam cum vulnerato, atque negatiuam coarctatam loco & tempore, sicque nulla culpa aduersus ipsum probatur. ¶ Quod si præcessisset inimicitia inter eos ex tractatione & conuersatione, postea sequuta probatur amicitia & reconciliatio, quatenus inimicitia præcessit: ita tenet cum aliis Thomas Grammat. vot. 34. num. 5. Nec ad rem pertinet, quod aliqui ex testibus reorum sint accusati: sicque videtur, ipsos non esse idoneos testes.

¶ Quoniam prædicti testes nullam culpam habent, nec contra eos probatur: sed potius videntur accusati per calumnia, ne producerentur in testes per reos, quod est remedium procuratum, & hoc non obstante sunt idonei testes ad defensionem, ut tenet Bald. in l. sed reprobati, §. amplius, ff. de excusat. tutor. & in authent. si testis productus, num. 5. C. de testibus, Cæpoll. cauel. 4. & 5. l. fin. l. si seruus plurimum, §. si quis ante, num. 6. ff. de legat. 1. Alberic. in tract. de testibus, §. expedita, num. 34. volum. 5. tract. diuersorum Doctorum, fol. 183. Felin. in cap. fin. de testibus.

¶ Et si quamuis duo ex prædictis testibus famuli dicti Domini Christophori videantur in suis dictis aliquantulum varii siue contrarii in eo, scilicet, an ambo vel unus eorum tantum eadem nocte Domino suo vestitum præbuerint, non tamen ob hoc accusari possunt de periurio, licet detur occasio iudici inquirendi, argumento text. optimi in l. duobus, §. fin. ff. de iur. iur. & ibi tenet expresse Bald. Idem Bald. in l. testis, §. 9. C. de testibus, sicque valent dicta testium supradictorum, ut tenent plures Dd. relati per Iacob. de Nouell. in præf. & theoric. caus. crim. num. 31. quæ est post practicam Follerii fol. 540. Vnde nemo istorum testium debet puniri, quod refert & sequitur Hippolyt. plures referens in rubric. C. de probationib. num. 42. Thomas Grammat. vot. criminal. 26. num. 14. & sequentibus. ¶ Imo si fortius dicit Ioan. Andr. in cap.

& sequentibus. ¶ Imo si fortius dicit Ioan. Andr. in cap.

nihil obstat, de verb. signific. quod melius dicuntur probare testes, quando per diuersa deponunt in eundem rei finem, quæ si per eadem verba, quia tunc dicerentur testificari per eundem præmeditatum sermonem, quæ probatio a iure non admittitur, ut in l. 3. ff. de testib. lib. 2. Maxime, quia testes inter se variis & contrariis reducantur ad concordiam, si fieri potest, vel statur dignioribus, & non sunt torquendi, Cæpoll. consil. crimin. 60. in princ. num. 2. quia dicta testium non sunt calumnianda, sed iuuanda & reducenda ad concordiam, ut in cap. cum tu, de testib. & ibi Doctores, & in specie Roland. a Valle d. consil. 33. num. 14. lib. 2. ¶ Præcipue, quia sufficit, testes in facto principali esse concordantes in his, in quibus consistit substantia negotii, licet in aliis discordent, Thomas Grammat. vot. 36. num. 7. & 8. ¶ Imo etiam si in substantia negotii in modico contradicant, non vitietur, secundum eundem ibi, num. 10. Imo dictum testis annectentis falsitatem aliquam, etiam scienter, dummodo non tangat substantiam vel circumstantias negotii, super quo deponit, ut si dicat, contrahentem esse aliunde, quam sit, vel alterius affinem, quia sit, vel quod domus, in qua confectum sit instrumentum, sit alterius parochie, quam in veritate sit, vel si sibi contradicat in modico, valet & non dicitur varius, ut cum aliis tradit Roland. a Valle d. consil. 33. num. 5. & 7. de quo videndus est Menoch. de arbitrar. iudic. casu 307. per tot. post Bernard. Diaz reg. 745. & ibi ipsius addit. ¶ Quamuis contrarium post alios teneat Bec. consil. 86. num. 15. cum seq. lib. 1. maxime, si iurauit dicere veritatem super omnibus. ¶ Item, quando testis dicit, se non vidisse, intelligitur, quod ipse sciât, secundum Curt. in tract. de testib. num. 109. vol. 5. tract. diuers. Dd. fol. 175.

Neque si Dominus Franciscus tenetur exhibere famulum suum, qui a se exigitur, cum ipse eum non detineat & ignoret vbi sit, ut iurauit, & præterea curauit eum procedere, faciendo diligenter eum perquiri in multis & diuersis locis, & inueniri non potuit, ut est notorium: ad quod est text. in l. apud antiquos, ad fin. vers. de eo autem, C. de iur. & seru. corrupt. vbi dominus non tenetur pro famulo, quoties est homo liber & suæ potestatis, nec eum exhibere, quia solum ad id tenetur, quando eum præposuit alicui officio vel ministerio, & in eo deliquit, & non alias, ut tenet Bart. in l. 1. §. familia, ff. de publ. & vectig. & expresse Paul. ibi: item Bald. in l. obseruare, §. proficiat, ff. de offic. proconsul. & legat. item, quando eum detineret, ut per tot. ff. de liber. homin. exhib. ¶ Quæ si detentio siue possessio rei, quæ exhiberi petitur, probanda est ab actore, si a reo negetur, ut in l. 3. §. fin. ff. ad exhibend. & ibi Dd. l. fin. §. præterea, num. 47. Insti. de act.

Præcipua autem causa inimicitie, quæ ab aduersis partibus allegatur, est quædam rixa, quæ præcessit inter ipsum vulneratum & alium consanguineum reorum, quæ non tangit reos, imo duobus testibus contestibus probatur, dictum Dominum Franciscum non fuisse præsentem dictæ rixæ, nec eam sciuisse, nisi post mortem vulnerati: idque iurat ipse Franciscus, quod sufficit, cum ignorantia iuramento probetur, quia scientia vel ignorantia dependet ab animo & conscientia ipsius. Vnde si circa hoc standum est solo iuramento eius, iuxta ea, quæ tradunt Dd. in §. sed iste quidem, vers. nam que si cui, præcipue l. si ibi num. 88. de act. Gomez. col. fin. & l. fin. num. 22. Felin. in cap. significasti, el. 1. num. 2. 3. & 4. de homicid. Rebuff. de nominat. 1. quæst. numer. 24. fol. 120. & alii plures.

Item probatū existit, dictum occisum fuisse hominem maleuolum, verbisque & facto plures iniuriasse: & ex verbis iniuriosis oritur capitalis inimicitia, ut probat text. expressus in cap. ueniens, el. 1. de iur. iur. ibi, conuictia infest.

etiam inferendo certauit, propter quod cum graues inimicitias incurrisset, & ibi notat Bal. in fine, & Hippolyt. in l. 1. §. præterea, numer. 57. dicens secundum hoc iudicatum fuisse, ff. de quæst. Thom. Grammat. voto 6. numer. 4. & 5. optime Marcus Blancus de iudiciis, numer. 104. vol. 10. tract. diuers. doct. fol. 71.

¶ Vbi si alios plures allegat, & inquit, numer. 175. fol. 74. quod si vulneratus, vel interfectus fuerit aliquis & ignoretur à quo, doctores communiter distinguunt inter inimicitiam leuem & grauem, seu capitale, ut ex leui inimicitia non oriatur indicium contra inimicum, ut notatur in c. cum oporteat, de accus. & in auth. si dicatur, de testib. & ibi Salic. ex graui inimicitia tunc oriatur indicium, & quod omnes Doct. indifferenter tenent. Sed in præfenti casu nulla inimicitia probatur aduersus reos, nec ad noticiam eorum peruenisse prædictam inter occisum & alium causatam, ex qua volunt subintelligere præd. inimicitiam ratione consanguinitatis, ergo reus non nocet, maxime cum interfectus haberet alios inimicos, ut probat Thom. Grammat. voto 6. num. 5. & 19. Vbi addit, quod non præsumitur notificatum, nisi probetur. Huic meo consilio se subscripserunt alii quam plures magni aduocati, & productum fuit iudici regio specialiter deputato à regia maiestate super præd. delicto, & supradictos reos condemnauit maximis pœnis pecuniariis & exilii, sed ab ipsius sententia fuit legitime appellatum ex parte reorum, & deducto negotio ad regiam cancellariam Vallisoleti, simul & hoc consilio in gradu appellationis fuerunt in totum absoluti absque expensis illius instantie, & reuocata præd. sententia prior contra eos lata anno domini 1575. mense Septembri. Laus Deo.

SVM MARIA.

- 1 Testis sibi contrarius, aut varius absque vlla correctione vel iusta causa ipsius non facit fidem, imo puniatur de falso, & num. 2. & 3.
- 4 Testis qui sibi est contrarius, vel varius vel falsum dicens in vno, non facit fidem in reliquis, nisi falsitas sit circa aliqua accessoria, ut in num. 5.
- 6 Accusatus non potest esse testis in eadem causa.
- 7 Testis deponens in his, quæ pertinent ad suam exonerationem non est idoneus, nec deponens de facto suo ex quo ei laus, vel vituperum ascribi potest, ut in numero 8.
- 9 Officiali publico, prout est iudex, nec arbitro in formam testium productis non creditur in pertinentibus causis, nec etiam notario productio in testem dicenti testatorem fuisse famulentis tempore conditi apud se testamenti.
- 10 Testis asserenti aliquid in iudicio cum iuramento standum est etiam si extra iudicium contrarium dixerit. Hoc tamen intelligitur quotiescunque sententia est lata, secus si non sit lata, quia tunc tantum detrahitur dicto huiusmodi testis, ut non feratur sententia secundum id, ut in num. 11. & non adhibetur ei tanta fides sicut adhiberetur si contrarium non dixisset extra iudicium, ut in numero. 12. Si autem dictum extrajudiciale esset quoque cum iuramento, est testis periurus & falsarius & nullam fidem facit, ut in num. 13. & 14.
- 14 Testis semel periurus quantumcumque emendatus sit de crimine in nullo casu etiam exceptis admittitur.
- 15 Incarceratus in vinculis publicis non potest esse testis contra alium in causa criminali.
- 16 Vnus testis solus nullam fidem facit, etiam si deponat de proprio facto, ut in num. 17.
- 18 Iudex eo tempore, quo est iudex causa, maxime cum agit de sua exoneratione, non est idoneus testis.
- 19 Incarcerati licite possunt recipere, & legere literas familiares absentis pro delicto, & numeris sequentibus.

- 20 Standum est dicto maxime iurato alicuius circa ea, quæ in animo ipsius consistunt.
- 21 Prohibitus loqui non censetur prohibitus scribere. Et tunc est prohibitum scribere alicui, quando est prohibitum eum alloqui, ut excommunicatum, ut breuis respiciat, & conuertatur, vel si scriberetur ad inimicum vel proditorem reipublicæ contra ipsam reipublicam, vel ad homicidium committendum, ut in num. 22.
- 23 Alimenta præstare delinquentibus causa miserationis non est prohibitum, imo est permittum: quia tantum est prohibitum receptare delinquentes eosque dolo occultare iudici, ut delicta remaneant impunita & quid requiratur ad hoc de iure huius regni ut puniatur receptatio, num. 25.
- 24 Alleganti dictum vel culpam incumbit onus probandi.
- 26 Receptans delinquentem, ut puniatur, debet probari aduersum ipsum, receptatio, & scientia, quod esset delinquentis, imo requiritur vera scientia, quia probabilis ignorantia quod ille non sit delinquens excusat à pena receptationis, ut num. 27.
- 28 Domini non tenentur exhibere famulos suos homines liberos committentes aliquid delictum.
- 29 Iudex tenetur exhibere famulos suos tempore syndicatus, nisi propter delictum ausugissent.
- 30 Dominus tenetur exhibere famulum quando ipsum præposuit alicui officio, vel ministerio, & in eo deliquit.
- 31 Detinens hominem liberum tenetur eum exhibere, si ab eo petatur.
- 32 Sententia interlocutoria quotiescunque habet vim diffinitiuam, idem iudicatur de ea, quod de diffinitiuam.
- 33 Probationes in causa criminali debent esse liquida & perspicua.
- 34 Pena suos debet tenere aut hoies, imo iudex ex officio omnibus viis tenetur inquirere defensionem reorum absentium.
- 35 Ratione dubij, quis ex duobus commiserit delictum, quamuis constet ab vno eorum commissum fuisse, ambo absoluedi sunt.
- 36 Quando vnus ex pluribus deliquit, nec inuenitur delinquens, nullus debet puniri.
- 37 Alloquens alterum ad aurem præsumitur mandasse committi delictum, tribus concurrentibus, de quibus hic.
- 38 Alloquens huiusmodi, si non erat inimicus offensæ, non præsumitur mandasse vel consuluisse committi delictum.
- 39 Concilium quando potest verisimiliter se habere ad bonum & ad malum consulens potest illud interpretari, imo lex absque interpretatione hominis interpretatur in meliorem partem.
- 40 Dominus domus vbi exemptus est, aliquis a manibus familiae an teneatur exemptum exhibere & numeris sequentibus.
- 41 Quando non constat de delicto non est agendum de pena.
- 42 Leges regie dicentes, quod dominus domus, vbi reperitur homo occisus, vel vulneratus, teneatur prestare autorem vel pro eo respondere quomodo intelligantur, & numer. seqq.
- 45 Taciturnitas in re valde præiudiciali tacenti, non nocet ipsi.
- 46 Debilitatus vel vulneratus, qui non est officialis, non potest perere operas a delinquentibus.

CONSILIVM XXXVI.

Vltimo processu causæ criminalis contra admodum illustrem Dominum Federic. & confortes accusatos, plura sunt videnda, & discutienda, ex quibus liquido constabit ipsos esse absoluedos ab accusationibus contra eos propositis.